

PROGRESSIV PERSON. Thure Stockenberg (1826-1889) hade liberala idéer om bland annat frihandel, kvinnofrigörelsen och reformer som skulle förbättra livet för den fattiga arbetarklassen.

En man som gav allt för sin stad

Han har visserligen en gata uppkallad efter sig, men är ändå ganska bortglömd. I dag ska vi berätta om borgmästaren Thure Stockenberg. Hans liv innehöll mycken plikt och idog strävan, en stor sorg efter tre förlorade barn – och radikala idéer som låg ett halvt sekel före sin tid.

VÅR HISTORISKA STAD
– Halmstad som det en gång var
Läs hela serien på:
hallandsposten.se/familj/varhistoriskastad

Thure Stockenberg var son till lantränktmästaren Ferdinand Stockenberg och makan Christina, som flyttade från Stockholm till Halmstad 1823.

Ferdinand Stockenberg var en man med ställning i den lilla västkuststaden. I första hand har han dock gått till historien för att han omedvetet gjorde det möjligt för författaren och vännen Carl Jonas Love Almqvist att fly från Sverige. Almqvist var anklagad för förfälskning och förgiftningsförsök, vilket Stockenberg inte kände till då vännen kom till Halmstad och bad honom att via sina kontakter snabbt ordna ett pass för resa till utlandet. Stockenberg lyckades med detta och Almqvist lämnade dagen efter Halmstad för att resa vidare till Helsingborg, Danmark och slutligen till USA.

År 1855 inträffade en sensation. Den unge Stockenberg hade sökt borgmästartjänsten i Halmstad. Han var placerad som nummer tre bland de förslag som regeringen hade att välja emellan. Som nummer 14 års ålder följde han med sin äldre bror till Lund där han tog studenten efter bara en termin. Därefter följde juridiska studier och han fick sin examen 1845 endast 18 år gammal. Därefter fortsatte karriären som auskultant, senare notarie och fiskal vid Göta Hovrätt. 1852 utsågs han till vice häradshövding med placering i Vänersborg. Två år senare fick han dessutom en befattnings som auditör (militär domare) vid Västgöta-Dals regemente, det som flera år efter Stockenbergs död som 16 skulle flytta till Halmstad.

DEN 30 JULI 1826 föddes Thure Stockenberg. Som barn förefaller han ha varit mycket begåvad. Vid

VACKERT HUS. Familjen Stockenberg bodde i Villa Fristad på Söder, och deras hem var en central punkt för sällskapslivet i Halmstad.

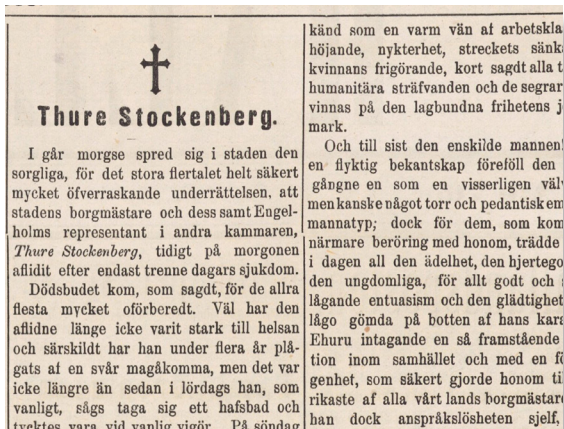
RIK REDARDOTTER. Det var Thures norska hustru Otta som gjorde att familjen Stockenberg med tiden fick en miljonförmögenhet.

OVANLIGT TILLTAG. HP:s redaktör blev så upprörd över att Thure Stockenberg blivit borgmästare att han lät publicera nyheten inom en svart ram som påminde om en dödsannons.

mer ett stöd den betydligt mer erfarne A. G. Heuman som just då vikarierade som borgmästare i Halmstad. Möjligen efter påtryckningar från landshövding A. P. Lewenhaupt gav regeringen ändå den 29-åriga Thure Stockenberg uppdraget. Detta väckte ett enormt uppeende i Halmstad men också i hela landet. Hallandspostens redaktör blev så upprörd att han lät publicera nyheten inom en svart ram som påminde om en dödsannons. Texten lød: "Tillkännagives att den Stormäktigste, Allernadigste Herren Hans Maj: Oscar I behagar med Sitt allvissa Råd och Råds Råde förenligt med "Rätt och Sanning"! i Nader den 16 maj 1855 till Borgmästare i Halmstad utnämna Auditören och v. Häradshövdingen Herr Thure Stockenberg."

THURE STOCKENBERG accepterade utnämningen och återvände till sin hemstad som borgmästare. Kritiska tungor saknades inte. Den nye borgmästaren var kortväxt och såg ung ut. Hans handstil var bekvämlig. Egentligen var han inte heller någon stor talare. Däremot var Thure Stockenberg en skicklig och skarp jurist. Det var ytterst ovanligt att hans domar ändrades i högre instans. Ibland blev det konflikt mellan den ganska unge och radikale

HP DEN 5 JULI 1889. I nekrologen efter Thure Stockenberg, som uppges ha avlidit av en tarminflammation, står bland annat att "Den lefnadssaga, som sålunda ändats, är innerligt fastknuten vid vårt samhälle".

Stockenberg och Halmstads ledande, ofta konservativa män. Den nye borgmästaren var nykterhetsvän samt värnade om den framväxande fattiga arbetarklassen, lika rösträtt och kvinnans frigörelse. Det var inte populära åsikter. En av de första frågor som Stockenberg drev var den om att inrätta en drätselkammare, för att på så vis få bättre ordning på stadens ekonomi. De äldre (från 1863 stadsfullmäktige) sade nej till detta och det skulle dröja ytterligare ett antal år innan en sådan förvaltning inrättades. Stockenberg engagerade sig också tidigt för att ett nytt rådhus skulle byggas. Efter diverse turer bidrog detta till att staden hyrde in sig på andra våningen i det tullhus som uppfördes 1863 intill slottet. På så sätt fick både rådhusrätten och staden moderna lokaler. Den fina byggnaden vid Nissan bidrog också till stadens försköning.

SOMMAREN 1859 GJORDE Stockenberg en semesterresa på Göta Kanal mellan Göteborg och Stockholm. På ångbåten träffande han den norska redardottern Otte Thommesen och en romans uppstod. Den ledde med tiden till ett stort societetsbröllop och i Halmstad fick makarna 1863 ett trevligt hem i Villa Fristad söder om fångelse. Familjen blev

UNGT STJÄRNSKOTT. En 26-årig Thure Stockenberg 1852. Det året utsågs han till vice häradshövding med placering i Vänersborg.

Den nye borgmästaren var nykterhetsvän samt värnade om den framväxande fattiga arbetarklassen, lika rösträtt och kvinnans frigörelse. Det var inte populära åsikter.

en central punkt för sällskapslivet i Halmstad. Det var genom Otta (försvenskning av namnet) som familjen med tiden fick en miljonförmögenhet som gjorde dem till en av stadens rikaste. Makarna fick fyra söner. Thure Stockenberg hade en bror i Göteborg som tillsammans med sin fru inte kunde få några barn. De vände sig till Otta och Thure och frågade om de kunde få adoptera en av sönerna. Svaret blev nej, men man lät ändå den näst äldste sonen vistas uppe i Göteborg under en ganska lång tid. Medan han var borta smittades de andra syskonen med hjärnhinneinflammation och dog alla tre. Föräldrarna var förkrossade och upplevelserna kom att påverka deras resterande liv. Barnet i Göteborg flyttade tillbaka till Halmstad och familjen utökades senare med ytterligare en son.

I SITT ENGAGEMANG för Halmstad engagerade sig Thure Stockenberg i samband med starten av stadens första nykterhetsloge. Han arbetade själv också för att begränsa utskänkningsrättigheterna på krogarna. Han såg den enorma misär som det utbredda spritmissbruket innebar för många och inte minst för barnen. Friskytterörelsen var en annan verksamhet som låg Stockenberg

varmt om hjärtat. Under en kort period var han även ordförande i Hallands Enskilda Bank. Då Halmstad fick hälsovårdsnämnd 1875 blev Stockenberg dess ordförande. Under perioden 1887-1889 satt Thure Stockenberg i riksdagens andra kammare där han representerade valdistriktet Halmstad-Ängelholm. Även sent i livet var han en progressiv person som representerade liberala idéer om frihandel vilket inte uppskattades av de konservativa som förespråkade protektionism. På flera sätt verkar det som om Thure Stockenberg i sitt sätt att tänka var minst 50 år före sin tid.

DEN 4 JULI 1889 gick Thure Stockenberg ur tiden efter bara tre dagars akut sjukdom. Hans långa gärning som borgmästare i Halmstad

framhölls i nekrologen i Hallandsposten liksom hans höga juridiska kompetens. Stockenberg hade donerat pengar till sociala ändamål och det sades om honom att han i det tysta också privat hade hjälpt många som hade det svårt. Det fanns en mycket socialt medveten och människovänlig sida i hans personlighet samtidigt som han beskrevs som en ganska torr, pliktrogen samt ytterst noggrann ämbetsman. Thure Stockenberg var en person som med tidens språk ansågs "hade offrat sina bästa krafter för samhället".

Fotnot. Bilden på Villa Fristad är från Hallands konstmuseum, medan Anders Bergenek har tagit foton från Norra kyrkogården. Övriga foton hör till Föreningen Gamla Halmstads samlingar.

ANDERS BERGENEK

Skribenten är aktiv i **Föreningen Gamla Halmstad**. Mer lokalhistoria hittar du på gamlahalmstad.se och på Facebook/gamlahalmstad.

TILLSAMMANS ÄVEN EFTER DÖDEN. Thure och Otta Stockenberg vilar på Norra kyrkogården. Tillsammans fick makarna fem söner, men tre av dem gick bort i hjärnhinneinflammation.